

HAM

Sukupuolen sotkijat –näyttely **herättää henkiin unohdetun historian**

Sukupuolen sotkijat –näyttely osallistuu viime vuosien keskusteluun sukupuolesta, erilaisista miehen ja naisen rooleista ja niiden rakentumisesta. Näyttely tarjoaa yllättävää perspektiiviä keskusteluun kääntämällä katseet unohdettuun historiaan. Esillä on noin 300 postikorttia sekä studio- ja *snapshot*-valokuvaa yli sadan vuoden takaa.

Kuvissa pukeudutaan ristiin, leikitellään sukupuolirooleilla, haastetaan maskuliinisuuden ja feminiinisuuden oletuksia. Käsitys 1900-luvun alun sovinnaisista normeista asettuu kyseenalaiseen valoon. Mitä ihmettä: *queer* oli voimissaan jo sata vuotta sitten!

Näyttely innostaa pohtimaan, millaisia itseilmaisun, nautinnon ja identiteettipolitiikan muotoja 1900-luvun alun populaareihin kuvamedioihin liittyi. Samalla kuvaston rikkaus haastaa käsitykset sukupuolikeskustelusta nykyajan vähemmistöhaihatteluna.

Näyttelyn on kuratoinut FT, dosentti Harri Kalha. Hän on palkittu tutkija, kuraattori ja tietokirjailija. *Sukupuolen sotkijat* –näyttelyn lähtökohtana on samanniminen kuvateos *Sukupuolen sotkijat* (Parvs 2019), jonka aineistoa Kalha on koonnut 10 vuoden ajan. Näyttelyssä Kalha on täydentänyt kirjan uniikkia historiallista kuva-aineistoa viidellä nykytaiteen teoksella HAMin kokoelmista.

Kuraattorin ajatuksia:

Nykyihmisellä on oikeus unelmoida hetken aikaa historiasta, jota ei ehkä tiukasti ottaen ollut. Niin, oliko sitä?

1900-luvun alussa sukupuolen kaksinapaisuus oli selviö ja seksuaaliset normit tiukkoja. Niitä valvottiin lakipykälän sekä lakiin kirjaamattomin tabuin. Muunsukupuolisuus oli käsitteellinen mahdottomuus, homoseksuaalisuus rikos tai sairaus.

1900-luvun vaihteen upouudet mediat – postikortti ja valokuva – tutkailivat soveliaisuuden rajoja. Rehevän kuvateollisuuden kainalossa kukkivat myös riemukkaat kuriositeetit.

Kuvia sopii tutkailla pieteetillä. Joskus viestit tekevät niin hidasta matkaa, että ne aktivoituvat vasta nykykatsojan mielessä. Kuvat saavat pontta historiaan heijastuvista nykykäsitteistä. Me katsomme näitä kuvia väistämättä eri tavalla kuin aikalaiset.

Kuvia ei tuotettu vähemmistöjen tarpeisiin. "Vähemmistöistä" ei edes puhuttu vielä sata vuotta sitten; kysehän oli kansanosasta, jota ei virallisesti ollut olemassa.

Kuvien määrä on fyysinen ja poliittinen tosiasia, mutta samalla näköharha. Jokaisen normia murtavan yksittäisen kuvan vastineena oli vähintään tuhat tai peräti kymmentuhatta normikuvaa. Ne on tällä kertaa jätetty kaappiin.

Näyttelyn eetoksena ei ole kohtelias "suvaitsevaisuuden" edistäminen. Olkoon kuvasto pikemminkin hämmennyksen ja huvituksen lähteenä, samalla kun se toimii vaihtoehtoisena sukupuoliaapisena – kaiken ikäisille!

Meidän jo lukutaitoisten aikuisten sopii hihityksen lomassa tehdä nöyrää kunniaa sille, jota joskus marginaaliksi kutsuttiin. Tuo ahdas ja ahdistava tila voi olla myös luovuuden ja vastavallan tyysija.

Keskiölle, mikäli sellaista enää on, tekee hyvää tulla muistutetuksi siitä, mitä se yritti joskus – turhaan – lakaista maton alle.

-Harri Kalha

Sukupuolen sotkijat / HAM Helsingin taidemuseo 1.11.2019–27.9.2020

Lehdistökuvat:

www.hamhelsinki.fi/info/medialle (salasana: hammedia).

Lisätiedot:

amanuenssi Jari Björklöv, HAM, puh. 050 377 0956, jari.bjorklov@hel.fi

näyttelyn kuraattori Harri Kalha, harri.kalha@gmail.com

tiedottaja Karri Buchert, HAM, puh. 050 304 6707, karri.buchert@hel.fi

HAM Helsingin taidemuseo

Tennispalatsi, Eteläinen Rautatiekatu 8, 2. krs

Avoimna: ti-su 11–19, ma suljettu

Vapaa pääsy